

Bijlage HAVO

2015

tijdvak 1

maatschappijwetenschappen (pilot)

Bronnenboekje

Opgave 1 Opvoedingswaarden en de opvoedingscanon

tabel 1

Belangrijkste eigenschappen voor kinderen om te leren

verantwoordelijkheidsgevoel	31,0%
rekening houden met anderen	27,1%
gehoorzaam zijn aan ouders	13,1%
gezond verstand tonen	22,5%
goed je best doen	6,4%

Toelichting

Aan inwoners van Den Haag is een aantal eigenschappen voorgelegd en gevraagd welke zij daarvan het belangrijkste vinden om op kinderen over te dragen of ze aan te leren. In de tabel staat voor elke eigenschap weergegeven hoeveel procent van de respondenten deze eigenschap het belangrijkste vindt (percentages zijn afgerond op één decimaal).

naar: Gemeente Den Haag (2008)

“Gewoon blijven
zitten tot iedereen
klaar is met eten.”

Weet je dat wel zeker? Test je kennis
over opvoeden op www.opvoedingscanon.nl

DE HAAGSE
HOGESCHOOL

bron: Campagne Opvoedingscanon 2008/2009

Opgave 2 De positie van huishoudelijk werkers

tekst 1

Cheque tegen zwart circuit werksters

Nederland staat onder druk van de internationale arbeidsorganisatie van de Verenigde Naties, de ILO, om de slechte arbeidspositie van werksters
5 te verbeteren. In juni 2011 is in een internationaal verdrag afgesproken dat deze groep werknemers dezelfde arbeids- en sociale zekerheids-
10 rechten moet krijgen als andere werknemers. Dat is in Nederland nu niet het geval. (...)

In Nederland kunnen particulieren een werkster zelf inhuren en zwart uitbetalen, zonder belasting en
15 werkgeverspremies te hoeven betalen. Het is aan de werkster om haar inkomsten op te geven bij de Belastingdienst. De meesten doen dat niet omdat het uurloon van 10 à
20 12,50 euro per uur dat onaantrekkelijk maakt. Uniek is ook dat werksters geen cao hebben, niet zijn verzekerd tegen werkloosheid en arbeidsongeschiktheid en geen
25 pensioenpremie betalen. Bij ziekte hebben ze recht op slechts zes weken doorbetaling, die ze vaak niet krijgen omdat particulieren dat niet weten. Andere werknemers krijgen
30 twee jaar doorbetaald. (...)

Om werksters dezelfde rechten als andere werknemers te geven zouden zij een uurloon van minimaal 20 euro per uur moeten krijgen. De overheid
35 zou het inkomensverschil moeten financieren, om te voorkomen dat

particulieren weer liever een zwart betaalde werkster inhuren. (...)

Nederland kan de ruim 400 duizend
40 huishoudelijk werksters uit het zwarte circuit halen door een voorbeeld te nemen aan België en Frankrijk. Daar zorgen zogenaamde diensten-
45 cheques ervoor dat particuliere huishoudens hun werkster wit kunnen betalen en dat de werkster belasting en pensioenpremie betaalt en is verzekerd tegen werkloosheid en arbeidsongeschiktheid. (...) Dit
50 voorstel doen vakcentrale FNV, de werkgeversorganisatie van de schoonmaakbranche OSB, een arbeidsjurist en hoogleraar migratierecht.
(...)

55 Als Nederland de dienstencheque invoert, koopt een particulier bij de overheid cheques in voor bijvoorbeeld 12,50 euro per stuk. Voor elk gewerkt uur krijgt de werkster één
60 cheque. Ze wisselt hem in bij het schoonmaakbedrijf waarbij zij in dienst zou komen. Het bedrijf kan door zo'n 7,50 euro aan overheids-
65 subsidie de sociale premies, belasting en verzekeringen van de werkster betalen, plus eigen kosten.

Het is de vraag of het kabinet in tijden van recessie en bezuinigingen bereid is extra geld uit te geven (...).

naar: de Volkskrant van 7 januari 2014

tabel 2**Inkomsten van migranten uit huishoudelijk werk in Amsterdam**

naam	herkomst-land	laatste loon in herkomstland per maand	huidige inkomsten per maand	bestemmingen inkomen
Molly	Filipijnen	300 euro ¹⁾	1000 euro	300 euro per maand naar familie + sparen
Denissa	Colombia	90 euro	900 euro	
Pia	Portugal	500 euro	800 euro	
Jesse	Indonesië	100 euro	1500 euro	300 euro per maand naar familie
Evan	Filipijnen	200 euro ²⁾	1500 euro	800 euro per maand naar familie, studie kinderen
Felice	Filipijnen	560 euro ²⁾	1100 euro	sporadisch geld sturen aan familie
Janelle	Filipijnen	75 euro	1950 euro	700 euro per maand naar gezin, studie kinderen
Ilonka	Slowakije	150 euro	800 euro	
Larysa	Oekraïne	150 euro	1000 euro	200 euro per maand naar ouders
Ieva	Litouwen	-	1000 euro	50 euro per maand naar moeder
Camille	Ghana	-	800 euro	
Andreia	Brazilië	100 euro	1500 euro	sparen voor studie
Natasja	Rusland	200 euro	1900 euro	

noot 1 op Cyprus (in plaats van herkomstland)

noot 2 in Oman (in plaats van herkomstland)

naar: proefschrift van Sjoukje Botman (2011)

tekst 2

Interviewfragmenten over huishoudelijk werk in Amsterdam van werkgevers en huishoudelijk werkers

Werkgever 1:

“(…) ook wel omdat het mij drie uur in de week zou kosten om het huis schoon te maken, nou als je vier
5 dagen werkt, dan besteed ik mijn tijd liever aan iets anders. Met kinderen is het ook altijd druk. (…)
We hebben het geld ervoor, waarom zou ik daar niet iemand voor nemen.
10 Ik vind schoonmaken echt niet leuk. Het effect is wel lekker maar om te doen is het niet leuk. (…)”

Werkgever 2:

“Ik zou nooit thuis willen zijn als de
15 schoonmaakster komt. Dan voel ik me echt zo koloniaal, het is natuurlijk ook koloniaal, ik kan het gewoon niet. Ik wil het niet zien dat zij dat moet doen van mij, voor mij, ik wil dat
20 eigenlijk niet weten.”

Huishoudelijk werker 1:

Wat was het aantrekkelijke van het schoonmaakwerk voor u?

“Ze hebben me nodig. Ja ze hebben
25 me nodig, er zijn toch nog mensen die me nodig hebben, dat doet me heel veel. (…)
Ik voelde mij er lekker bij, ik dacht, ze hebben het gewoon nodig, als ze mij niet zouden hebben
30 wordt het echt een puinhoop in die gezinnen.”

Huishoudelijk werker 2:

“Nee, in Brazilië is het anders. De schoonmaakster is verschillend, de
35 mensen zeggen: o jee schoonmaakster. Ik weet niet waarom de mensen zo denken, het is normaal werk. Maar in Brazilië heb je een probleem als je dit werk doet.”
40 *En hoe is dat hier in Nederland?*
“Hier is dat heel anders dan in Brazilië. Hier hebben mensen geen vooroordeel daarover.”

naar: proefschrift van Sjoukje Botman (2011)

Opgave 3 Afpakken van crimineel geld

tekst 3

‘De k rn van de aanpak van beroepscriminelen’ Interview met procureur-generaal Marc van Nimwegen

In de strijd tegen beroepscriminelen moet het strafrechtelijk afpakken van
financiële opbrengsten uit criminele
activiteiten door het Openbaar
5 Ministerie (‘afpakken’) de kern van de aanpak van OM en ketenpartners (zoals de Belastingdienst) vormen.

(…) Van Nimwegen: “Dat betekent dat als er een onderzoek van start
10 gaat er ook afpakdoelen zijn geformuleerd. Het betekent bij drugs- en andere onderzoeken dat je veel meer op het witwassen¹⁾ moet zitten.”

15 *Waarom moet afpakken naar de kern
van de organisatie?*

Van Nimwegen: “(...) De hoeveelheid
geld die wordt witgewassen is
shocking, en het bedrag waarvoor
gefraudeerd²⁾ wordt ook. Criminaliteit
20 en crimineel geld ondermijnen de
samenleving. Ondernemers kunnen
bevangen raken door het idee dat ze
zonder frauderen (...) niet meer
kunnen concurreren. Gewelddadige
25 overvallers en drugscriminelen
kunnen door hun big spendergedrag³⁾
rolmodellen voor hun omgeving
worden. Jonge mensen kunnen
ontvankelijk zijn voor het idee dat
30 een criminele carrière sneller en
beter rendeert dan leerplicht-
solliciteren-werken. Mensen met
schulden kunnen denken dat die
hennepkwekerij de snelste oplossing
35 is. Dat kunnen we niet allemaal
oplossen, maar in de strafzaken die
we doen, proberen we het criminele
geld af te pakken. Het effect daarvan
is een stuk groter dan alleen het
40 effect in die ene zaak.”

*Wie criminele samenwerkings-
verbanden financieel treft, treft ze het
hardst?*

45 Van Nimwegen: “Ja. Geld is zo’n
ongelooflijke drijfveer in onze samen-
leving. Beroepscriminelen vinden het
niet leuk als ze opgepakt worden en
in de gevangenis moeten gaan zitten.
50 Maar over het algemeen weten ze
het zo te draaien dat ‘zitten’ een
kleine verstoring van hun criminele
bedrijfsvoering is; die gaat in de cel
gewoon door. Gevangenisstraf is hun
55 beroepsrisico, daar zijn ze niet van
onder de indruk. Maar als je finan-
cieel zware klappen uitdeelt – ja, dát
is waarom ze in die business zitten.
Dan tref je ze financieel gewoon het
60 hardst. Dat is voor hen
‘leedtoevoeging’. Geld is drijfveer,
motief en opbrengst van beroeps-
criminaliteit. Dat afpakken doet pijn.
Daarom moet je van alle kanten
65 fanatiek op dat geld zitten.” (...)

*naar: website van Openbaar Ministerie en Opportuun, relatiemagazine
van het Openbaar Ministerie (2013)*

noot 1 Witwassen: criminelen proberen illegale inkomsten legaal te laten lijken.

noot 2 Fraude: 'opzettelijke misleiding om onrechtmatig voordeel te verkrijgen' zoals
oplichting.

noot 3 Big spendergedrag: aan je omgeving laten zien dat je veel geld hebt en uitgeeft.